

Koronapandemia voi tuoda uusia tuulia tieteellisten seurojen toimintaan

ANU KATAINEN

Kirjoittaja on Yhteiskuntapolitiikka-lehden toimittaja ja yliopistonlehtori Helsingin yliopistossa

Alkoholi-, huume- ja rahapelitutkimuksen seura, lyhyemmin AHR, täytti tänä vuonna 60 vuotta. Seura perustettiin vuonna 1960 alun perin Alkoholitutkijain seurana, mutta sittemmin mukaan on otettu myös huumetutkimus ja vuonna 2018 rahapelitutkimus. Seuran juhluvuotta juhlistettiin 6.11. webinaarissa, jossa puhuttiin seuran historian lisäksi päihdekuntoutuksen uusista muodoista. Osallistujia oli yli 60. Toimin seuran puheenjohtajana vuosina 2017–2019.

AHR on yksi noin 300:sta Suomessa toimivasta tieteellisestä seurasta. Niiden koko vaihtelee isoista ja perinteikkäistä toimijoista, kuten vaikkapa yli 24 000 jäsenen Suomen Lääkäriseura Duodecim, muutaman kymmenen jäsenen vapaaehtoistoimintaan perustuviin yhdistyksiin. Tieteellisten seurojen keskeisimmäksi tehtäväksi on useimmiten mainittu tieteellisen tutkimuksen edistäminen. Seurojen toiminnassa tämä tarkoittaa esimerkiksi alan tutkijoiden yhteen saattamista seminaarien ja konferenssien muodossa, julkaisu-toimintaa ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Tieteellisten seurojen valtuuskunnan TSV:n vuonna 2019 ilmestyneessä tieteellisten seurojen toimintaa tarkastelleessa tutkimuksessa todetaankin, että seurat vastaavat lähes kaikesta kansallisesta tieteellisestä julkaisemisesta sekä seminaari- ja konferenssitoiminnasta.

Keskeinen osa tieteellisten seurojen toimintaa on tutkimustiedon levittäminen. Tässä monilla pienemmällä seuroilla voisi olla aktiivisempikin rooli. Tutkimus kyllä kiinnostaa suurta yleisöä, mutta toisaalta ei ole ihan helppoa palvella sekä tutkijoita että tutkimuksesta kiinnostuneita maallikoita etenkin, jos seuran resurssit ovat pienet. Monien seurojen toiminta perustuu pitkälti tutkijoiden vapaaehtoistyöhön, eikä seuroilla välttämättä ole resursseja suunnitella ja markkinoida laajempaa yleisöä kiinnostavia tapahtumia.

Viime vuosina monien pienien seurojen toiminta on ollut vaikeuksissa. TSV:n tutkimuksessa todetaan, että seurojen jäsenmäärät näyttäisivät 2010-luvulla laskeneen, vaikka aivan tarkkaa tietoa jäsenmäärien kehityksestä on vaikea saada. Monille seuroille tieteellisen lehden julkaisu on ollut merkittävä tapa rahoittaa toimintaa ja houkuttella uusia jäseniä. Kun paineet avoimeen julkaisemiseen ovat lisääntyneet, eikä kotiin kannettu lehti ole enää monelle motiivi olla seuran jäsen, seurat ovat joutuneet pohtimaan uusia keinoja rahoittaa toimintaansa.

AHR on seurana pieni, eikä se julkaise omaa lehteä. Toiminta rahoitetaan jäsenmaksulla ja seminaareilla. THL:n eläkkeelle jäänyt tutkimusprofessori Marja Holmila nosti juhlapuheessaan AHR:n toiminnan vahvuudeksi vuoropuhelun tutkimuksen, päihdealan ammattilaisten ja suuren yleisön välillä. Suuri osa AHR:n seminaarien osallistujista on muita kuin tutkijoita. Seura on pienuudestaan huolimatta onnistunut hyvin tehtävässään tutkimustiedon välittäjänä.

Juhlaseminaari pidettiin koronapandemian takia webinaarina. Niin harmillista kuin kasvokkaisen kanssakäymisen puuttuminen onkin, webinaarit ovat varmasti tulleet jädäkseen yleisemminkin hyödynnettävänä kokoontumistapana. Monien seurojen toiminta on tällä hetkellä keskittynyt pääkaupunkiseudulle, mutta korona-aikaan seminaariosallistuminen on ollut helppoa myös muualla asuville tai esimerkiksi liikuntarajoitteisille. Tieteellisten seurojen kannattaisikin pohtia, miten etäyhteydet mahdollistaisivat uudenlaisia toimintatapoja ja aiempaa laajempien yleisöjen tavoittamisen myös pandemian jälkeen.